Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/227584

Bijlage
1

Datum 24 november 2026
Betreft Schriftelijke beantwoording WGO Water 23 en 24 november

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt de Kamer de schriftelijke beantwoording van de resterende vragen die zijn gesteld in de eerste termijn van het WGO Water op 23 november jl. De Kamer heeft verzocht om deze beantwoording voor het vervolg van het WGO Water op 24 november te ontvangen.

1. Waterbeschikbaarheid en droogte

Vraag lid Bromet: Hoe worden de noodzakelijke maatregelen alsnog doorgezet en kan de minister aangeven welke gevolgen het heeft voor zowel het water als de economie als we deze maatregelen niet zouden nemen?
De komende jaren werken we met de regio door aan de zoetwateropgaven. De geplande zoetwatermaatregelen van fase 1 en 2 (t/m 2027) lopen door. Dit betreft onder andere de vervanging van het gemaal Eefde, waar momenteel de planstudie voor loopt. Voor de periode daarna voert het Rijk met urgentie maatregelen uit zoals in het programma Ruimte voor de Rivier maatregelen om te voorkomen dat grondwaterstanden rond de rivieren nog verder dalen en de afvoerverdeling wordt verbeterd, waarmee ook de bevaarbaarheid wordt verbeterd. Het Rijk gaat ervan uit dat de provincies en waterschappen hun maatregelen van fase 3 (2028-2033) zelf uitvoeren zonder cofinanciering vanuit het Rijk. Gesprekken hierover lopen via het Deltaprogramma Zoetwater. Het is niet te kwantificeren wat de gevolgen zijn als de maatregelen niet worden genomen.

Vraag lid Vellinga-Beemsterboer: Kan de minister toezeggen grootverbruikers te verplichten een industriële waterton aan te leggen?
Het is van belang dat bedrijven zelf investeren om voorbereid te zijn op waterschaarste en dat doen veel bedrijven ook al zonder dat sprake is van een verplichting, bijvoorbeeld door zelf waterbassins aan te leggen. Daarvoor is het wel van belang dat zij weten wat er op hen af komt. Daarom zijn we met het Deltaprogramma Zoetwater bezig om transparantie te bieden aan sectoren over de watertekorten, nu en in de toekomst.

Vraag lid Vellinga-Beemsterboer: Ziet de minister voor de waterbank een rol om dit soort water deals in heel Nederland van de grond te krijgen en is hij bereid te

onderzoeken wat er nodig is aan financiering en regelgeving om deze aanpak landelijk op te schalen?
Het gesprek met de Waterbank loopt en ik ben bekend met hun idee voor een waterbankfonds om waterdeals tussen bedrijven verder op te schalen. Het lijkt veelbelovend. De komende maanden zal ik verder verkennen hoe de Waterbank bij kan dragen aan een perspectief op voldoende waterbeschikbaarheid voor bedrijven en wat daarvoor nodig is.

Vraag lid Schutz: Droogte en verzilting maken zoetwater schaarser en duurder. Welke kostenstijging verwacht de minister en hoe wil hij die beperken?
Het verschilt per bedrijf welke kosten gemoeid zijn met de benodigde aanpassingen als gevolg van droogte en verzilting. Om maatschappelijke en economische schade door droogte en verzilting te beperken, blijven Rijk en regionale overheden investeren in zoetwatermaatregelen. Ook bedrijven zullen hierin moeten investeren om zich goed voor te bereiden op schaarste.

Vraag lid Wiersma: Ik wil de minister vragen wat hij zegt tegen een waterschap wat al jaren investeert in water vasthouden, die rekent op geld uit het Deltafonds, terwijl het rijk tegelijkertijd keuzes uitstelt over de rivieren die datzelfde gebied ontwateren?
De afgesproken cofinanciering van 25% voor de regionale maatregelen uit Deltaprogramma Zoetwater fase 1 en 2 blijft behouden. Daarna blijven we, ieder vanuit zijn eigen rol, gezamenlijk werken aan de opgave.

Vraag lid Wiersma: Over afsluitbare nieuwe waterweg: wat kan dit betekenen voor verzilting voor zoetwater, beschikbaarheid en de bevaarbaarheid en wat zouden de gevolgen zijn voor de toegang tot de haven en de waterveiligheid? Wil de minister dit gesprek met het Havenbedrijf Rotterdam, binnenvaart en het waterschap over de toekomst van deze waterweg, gezien de ontwikkelingen ook van het afgelopen jaar, met hoge urgentie doorstarten en de Kamer zo snel mogelijk laten weten welke opties via welk tijdpad verder kunnen worden uitgewerkt?
Het volledig afsluiten van de Nieuwe Waterweg heeft grote gevolgen voor verzilting, waterveiligheid, natuur en de scheepvaart en is op dit moment niet aan de orde. Het is ook niet de richting die het Rijk ambieert en is ook zeker niet mijn insteek. Er zijn maatregelen onderzocht die bijvoorbeeld gedeeltelijke afsluiting van de Nieuwe Waterweg mogelijk maken. In de volgende fase van het Deltaprogramma (vanaf 2028) worden deze kansrijke maatregelen verder onderzocht in samenwerking met belanghebbenden in de regio zoals het Havenbedrijf, waterschappen en Rijkswaterstaat, en rapporteren we de voortgang.

Vraag lid Wiersma: Is de Minister bereid toch geld vrij maken voor de uitvoering van de Zeeuwse zoetwaterprojecten en daarover concrete investeringsafspraken te maken met deze regio?
Vraag lid Vellinga-Beemsterboer: En wil de Minister ook na 2027 blijven bijdragen aan regionale maatregelen uit het Deltaprogramma zoetwater?
Het beschikbare geld in het Mobiliteitsfonds en Deltafonds is niet voldoende om álle ambities en opgaven te realiseren, daarom hebben we scherpe keuzes moeten maken. Voor het Deltafonds geldt met name dat uitdrukkelijk is gekeken naar juridische en wettelijke verplichtingen, die als eerste moeten worden opgepakt. Hierdoor zijn er op dit moment helaas geen middelen om regionale zoetwatermaatregelen te subsidiëren en kan ik zonder aanvullende middelen, geen toezeggingen doen.

Vraag lid Wiersma: Wanneer geeft het kabinet uitvoering aan de aangenomen motie Boelsma-Hoekstra over het infiltratiebeleid voor andere toepassingen dan drinkwater?
De motie van 18 oktober jl. om aanvullend infiltratiebeleid op te stellen ten behoeve van niet-drinkwater is opgepakt. In het 1e kwartaal van 2027 wordt de aanpak met de regionale overheden besproken. De Tweede Kamer wordt voor het volgende commissiedebat water geïnformeerd over de voortgang van de motie.

Vraag lid Wiersma: Welke projecten in het Deltaprogramma zoetwater worden door de korting geschrapt versoberd of uitgesteld en in welke regio's? Wil de minister per project aangeven welk bedrag wegvalt en welke gevolgen dat heeft voor medefinanciering en de uitvoering en uitvoerbaarheid?
De maatregelen die in voorbereiding zijn voor fase 3 van het Deltaprogramma Zoetwater (2028 – 2033) kunnen de zoetwaterregio's zelf uitvoeren. Net als het Rijk de maatregelen in het hoofdwatersysteem gaat uitvoeren. De regio's zijn nog bezig met de uitwerking van de maatregelen en middelen die daarvoor nodig zijn. Er waren nog geen Rijksmiddelen toebedeeld aan individuele regionale projecten. Hier kan dus op dit moment geen overzicht van worden gegeven.

Vraag lid Wiersma: In de Nota Ruimte staat dat de peilen in de veenweide gebieden omhoog moeten. Dit leidt tot veel schade van agrariërs. Doordat de minister van VRO heeft aangegeven dat door het opnemen in de Nota Ruimte voorzienbaarheid ontstaat, zou daarmee het recht op nadeelcompensatie vervallen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Is de minister het eens dat dit bij provincies en waterschappen moet blijven liggen? En waar komt het geld vandaan voor compensatie?
Het kabinet wil vroegtijdig de richting geven, juist zodat iedereen de mogelijkheid heeft om zich daarop aan te passen. We begrijpen dat het grote gevolgen kan hebben voor de betrokken agrariërs, en willen daarom ook al vroeg duidelijkheid geven. Het Rijk wil gebiedsgericht verantwoord toebewegen naar een hoger waterpeil met een grondwaterstand van 20 tot 40 centimeter onder het maaiveld, om bodemdaling tegen te gaan.
De verantwoordelijkheid voor het nemen van de peilbesluiten ligt bij de waterschappen en blijft daar liggen. In de Nota Ruimte geven we aan dat zij met betrokkenheid van (agrarische) ondernemers en andere actoren invulling geven aan de hogere peilopzet. Hoe de keuze uit de Nota Ruimte precies vorm moet krijgen, moet verder worden uitgewerkt. Op dit vraagstuk is de minister van VRO vorige week ook schriftelijk ingegaan (2026Z25082). Op 16 december heeft de Kamer een Nota overleg over de Nota Ruimte staan, waarin de techniek van nadeelcompensatie en schaduwwerking van plannen besproken kan worden.

Vraag lid Wiersma: We horen dat IenW de toepassing van water infiltratiesystemen in het Nationaal Water Programma wil beperken, waarop baseert de minister die keuze? Wil hij per gebied type inzichtelijk maken wat zulke systemen doen met het waterverbruik in droge perioden, de bodemdaling en de mogelijkheden voor weidegang? Blijft er ruimte voor praktijkproeven en ondersteuning waar de resultaten dat rechtvaardigen?
De droge zomer van 2026 heeft laten zien dat we keuzes moeten maken in waar we het steeds schaarser wordende zoete water voor gebruiken. Een van die keuzes is de wijze waarop veengebieden vernat moeten worden. Sinds 2023 weten we door een studie van Deltares ('Potentie van watervraagreductie in het veengebied') dat de grootschalige uitrol van deze WIS-systemen zorgt voor een zeer grote aanvullende watervraag, juist in de periode van het jaar dat de waterbeschikbaarheid het laagst is. Naast de vraag of er

überhaupt voldoende water beschikbaar is om de systemen te voeden, kan deze aanvullende watervraag ook een negatief effect hebben op bestaande gebruikers die tijdens droogte water nodig hebben. Het is aan de regio's om de uiteindelijke keuze te maken.

Vraag lid Wiersma: Toezegging gevraagd: Graag de gevolgen van de korting op zoetwater per regio openbaar maken en geld reserveren voor regionale projecten die klaar zijn voor uitvoering. Geef de Deltacommissaris daarbij een duidelijke opdracht om de knelpunten tussen ministeries en regio's te signaleren met een termijn waarbinnen het kabinet erover beslist.
We werken met de regionale partijen samen in het Deltaprogramma Zoetwater. In het Bestuurlijk Platform Zoetwater is gesproken over de effecten van het wegvallen van de cofinanciering vanuit het Rijk. Ik zal de Deltacommissaris vragen om te signaleren waar knelpunten zich voordoen.

Vraag lid Wiersma: Welke zoetwaterprojecten (eventueel in de regio) helpt deze minister dit jaar nog van de grond en welk budget stelt hij daarvoor beschikbaar?
In de Voortgangsrapportage 2026 Deltaprogramma Zoetwater, bijlage bij het Deltaprogramma 2027, staan alle maatregelen van fase 1 en 2 benoemd die lopen en dit jaar starten. Deze Voortgangsrapportage is u met Prinsjesdag toegestuurd.

Vraag lid Wiersma: De BBB-fractie heeft vanuit Oost-Nederland signalen ontvangen over Duitse plannen om voormalige bruinkoolgroeven met Rijnwater te vullen. Er zijn zorgen over de mogelijke gevolgen voor de beschikbaarheid van zoetwater in Nederland, vooral in perioden van droogte en lage Rijnafvoer. Kan de minister toezeggen hierover met zijn Duitse ambtsgenoot in gesprek te gaan en de Kamer te informeren over de uitkomsten van dat gesprek en de mogelijke gevolgen voor Nederland?
Hierover heb ik op 8 juli jl. al gesproken met mijn Duitse ambtsgenoot. Er is afgesproken dat de onttrekking van Rijnwater alleen zal plaatsvinden bij hogere waterafvoeren en dus niet in perioden van droogte en lage afvoer. De gevolgen voor de waterbeschikbaarheid in Nederland zijn dan ook beperkt.

Vraag lid Wiersma: Bij watertekort bestaat een wettelijke rangorde de verdringingsreeks. Binnen de categorieën 3 en vier kunnen provincies prioriteiten vastleggen. Vindt de minister dat deze afspraken voldoende houvast bieden?
Elke droogte is anders. De waterbehoefte kan per regio, sector en moment van het jaar sterk verschillen. Dat hebben we afgelopen zomer ook gezien. De impact van de droogte verschilde sterk per regio: waar men in het Noorden de droogte pas eind augustus begon te voelen, had men in het Oosten en Zuiden al vroeg in het voorjaar te maken met watertekorten.
Daarom is het maatwerk juíst nodig om de maatschappelijke en economische schade zo klein mogelijk te houden. De droogte van afgelopen zomer wordt geëvalueerd. Als aanscherpingen nodig zijn, dan zullen die geïmplementeerd worden.

Vraag lid Wiersma: wij krijgen signalen vanuit de waterschappen dat slijtage aan de drempel de werking kan beperken, is de minister hiervan op de hoogte? Kan hij aangeven in welke staat de drempel verkeert en wat de stuw bij lage afvoer nog kan regelen en of er herstel nodig is?
Er is geen sprake van een knelpunt bij de drempel van Stuw Driel. Stuw Driel is normaal in gebruik.

Vraag Boelsma-Hoekstra: Kan de minister voor de volgende droge zomer inzichtelijk maken welke regio's het eerst met beperkingen te maken kunnen krijgen zodat zich zij zich daarop kunnen voorbereiden en als belangen tussen regio's botsen. Wie hakt dan de knoop door en hoe wordt die keuze aan de Kamer verantwoord?
De verdringingsreeks geeft inzicht in de prioriteringsvolgorde bij watertekorten. Elke droogte is anders en daarom kan per zomer verschillen waar de schaarste het grootst is, zoals we ook deze zomer gezien hebben. In het Deltaprogramma Zoetwater wordt daarnaast gewerkt aan het vergroten van de transparantie over waterschaarste door regio's, zodat gebruikers beter weten met welke frequentie en omvang van waterschaarste zij in de toekomst rekening moeten houden. In een crisissituatie wordt nationaal opgeschaald en brengt het Landelijk Coördinatieteam Watertekort in beeld hoe het gebruik geoptimaliseerd kan worden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de wettelijk vastgestelde verdringingsreeks. In het Management Team Watertekort worden de regionale strategieën op elkaar afgestemd. De droogte van afgelopen zomer zal worden geëvalueerd.

Vraag lid Boelsma-Hoekstra: Is de evaluatie ruim voor de zomer klaar zoals beloofd, dus voor 1 april en kan de minister toezeggen dat deze evaluatie geen vertraging heeft?
De eerste resultaten van de evaluatie zullen voor de start van het volgende droogteseizoen gereed en voorzover mogelijk geïmplementeerd zijn, maar sommige onderdelen komen later omdat hier zorgvuldige afstemming met de andere overheden en econoische sectoren voor nodig is., zoals de evaluatie naar de economische impact. Pas vorige week waren de rivierafvoeren weer voldoende op orde en de droogte formeel voorbij.. De totale uitkomst van de evaluatie zal ik eind 2027 met de Kamer delen. Voor het einde van het jaar zal ik de Kamer een brief sturen met een terugblik op de droogte en welke maatregelen we nu al voorzien.

Vraag lid Heutink: Wat gaat de minister nu concreet doen om te voorkomen dat we komende zomer weer in dezelfde situatie belanden?
De droogte van 2026 wordt geëvalueerd. De eerste resultaten van de evaluatie zullen voor de start van het volgende droogteseizoen gereed zijn. Indien uit de evaluatie acties komen die direct geïmplementeerd kunnen worden, zal dit ook gedaan worden. Voor het einde van het jaar zal ik de Kamer een brief sturen met een terugblik op de droogte en welke maatregelen we nu al voorzien.

Vraag lid Heutink: Welke maatregelen worden er nu al genomen en dus ruim voor de zomer van 2027? Hoe gaan we nou in dit land meer water vasthouden, zodat we het ook beschikbaar hebben wanneer het nodig is?
Regionale waterbeheerders zijn al jaren bezig met het vasthouden van water in hun beheergebied. Ook het Rijk is daarmee bezig, zo heeft Rijkswaterstaat meer water vastgehouden in het IJsselmeer en Markermeer door in het voorjaar het peil te verhogen. Extra wateropslag creëren voor overtollig water vergt ruimtelijke keuzes en kan niet binnen een paar maanden gerealiseerd zijn. In het Deltaprogramma werken Rijk en Regio samen om maatregelen op elkaar af te stemmen en kennis uit te wisselen. Voor het einde van het jaar zal ik de Kamer een brief sturen met een terugblik op de droogte en welke maatregelen we nu al voorzien.

2. KRW/Waterkwaliteit

Vraag lid Bromet: We gaan de KRW doelen volgend jaar niet halen. Welke extra maatregelen ziet de minister voor zich om de KRW-doelen wel te gaan halen? En hoe verhoudt het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn zich hiertoe?
De ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033 bevatten aanvullende maatregelen. Deze worden eind december ter inzage gelegd. Voor waterkwaliteit in de rijkswateren is in de herprioritering 250 miljoen euro extra vrijgemaakt voor de periode 2028-2033. Dit geld is onder meer bedoeld voor het versterken van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) en het verder verbeteren en onderhouden van de inrichting, zoals vistrappen. In de stroomgebiedbeheer-plannen 2028-2033 wordt voor het mestbeleid verwezen naar het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Het ontwerp hiervan ligt begin 2027 ook ter inzage. Voor de inhoud van het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn wordt verwezen naar de minister van LVVN.

Vraag lid Bromet: Wordt waterkwaliteit meegenomen in de nieuwe Deltacommissie?
Wateropgaven hangen sterk samen. Nederland wordt wereldwijd geroemd met het ‘integraal waterbeheer’. Er is ook een keerzijde van bijvoorbeeld de Deltawerken. We zien nu de gevolgen die bepaalde keuzen hebben op de waterkwaliteit (bijvoorbeeld Grevelingen). Daar tegenover staat dat we met ‘bouwen met de natuur’ bijdragen aan waterkwaliteit, waterveiligheid en de beschikbaarheid van zoetwater. Zo combineren we met Ruimte voor de Rivier verschillende opgaven op een kosteneffectieve wijze. Om waterbeheer echt integraal te maken, zal dewaterkwaliteit meegenomen worden in de opdracht voor de derde Deltacommissie.

Vraag lid Bromet: Ik zou graag een reactie van de minister hebben op: vervuilers en gebruikers meer te laten bijdragen in het toekomstige belastingstelsel
Een eerlijke lastenverdeling, waarbij de vervuiler betaalt, is een belangrijk uitgangspunt. De huidige lozingsheffing is al gebaseerd op het principe de vervuiler betaalt. De hoogte van de heffing is namelijk afhankelijk van het aantal vervuilingseenheden dat een bedrijf loost. Er wordt onderzocht of het principe vervuiler betaalt nog beter kan worden toegepast. Begin 2027 worden de resultaten van de onderzoeken met de Kamer gedeeld.

Vraag lid Goudzwaard: Hoe zorgt de minister ervoor dat, bij de uitwerking van de stroomgebiedbeheerplannen, voldoende rekening wordt gehouden met de nutriënten afkomstig uit het buitenland, de natuurlijke bronnen en de historische belasting zodat maatregelen proportioneel blijven?
Bij het bepalen en onderbouwen van maatregelen wordt gebruik gemaakt van meetgegevens en modellen waarbij alle relevante bronnen worden meegenomen, waaronder ook buitenlandse bronnen. Met Joint Fact Finding scherpen we dat voor de buitenlandse belasting aan. Hiermee blijven de maatregelen voor de sectoren in Nederland proportioneel. Als buitenlandse belasting maakt dat wij onze doelen niet halen, dan doen we een beroep op een KRW uitzondering. Om dat te onderbouwen moeten we wel zelf kunnen laten zien dat we zelf de nodige maatregelen hebben getroffen.

Vraag lid Goudzwaard: Kan de minister bevestigen dat de afstemming met het achtste actieprogramma nitraatrichtlijn voorkomt dat boeren met aanvullende regionale verplichtingen worden geconfronteerd voor deze zelfde nutriënten opgave?

Ja, dat kan ik bevestigen. In de KRW stroomgebiedbeheerplannen wordt verwezen naar het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Daarmee worden aanvullende regionale verplichtingen voorkomen.

Vraag lid Schutz: De VVD wil periodieke beoordeling en zo nodig aanpassing van vergunningen, maar wijst tijdelijke vergunningen af. De VVD wil geen nationale koppen. Wil de minister ervoor zorgen dat Nederland een gelijk speelveld houdt met Duitsland en België?
De Europese Commissie is een inbreukprocedure gestart en noemt tijdelijke vergunningen en ambtshalve actualisatie als opties. Beide opties geven invulling aan de KRW en zijn geen nationale kop. Er moet nog een keuze gemaakt worden en we wegen daarbij, conform de motie Goudzwaard, de optie van vergunningen zonder einddatum nadrukkelijk mee, waarbij ook het belang een Europees gelijk speelveld voor onze bedrijven wordt meegenomen. Ik wil dit ook aankaarten bij de Europese Commissie.

Vraag lid Schutz: Is er voldoende capaciteit om vergunningen tijdig te herbeoordelen en krijgen vergunningen met de grootste risico's voor waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid voorrang?
Rijkswaterstaat geeft prioriteit aan de lozingsvergunningen, die het meest relevant zijn voor het behalen van KRW-doelen. Het gaat daarbij met name om de IPPC-bedrijven. Rijkswaterstaat ligt op koers om deze actualisatie eind 2027 af te ronden.
De capaciteit blijft echter een groot aandachtspunt, o.a. door toenemende (specialistische) werkzaamheden. Daarom blijft Rijkswaterstaat strak prioriteren. De vergunningen met de grootste impact op de waterkwaliteit worden als eerste geactualiseerd.
Zoals ook opgenomen in de verzamelbrief water, is er door de extra maatregelen ter versnelling een duidelijke stijging in het aantal herziene, actuele vergunningen. Het bezien van de KRW-relevante vergunningen is nu bijna gereed. Per 15 oktober 2026 is het beeld als volgt: van de 211 IPPC-vergunningen zijn er inmiddels 207 (was 195) bezien, waarvan er inmiddels 143 actueel/herzien zijn (was 91). In geen geval was het bij het herzien noodzakelijk om de lozingsvergunning in te trekken. Rijkswaterstaat ligt op koers om de deadline van 22 december 2027 te halen.

Vraag lid Schutz: Wil de minister toezeggen voor het volgend water debat, per brief de macrogevolgen hiervan en indien mogelijk de impact van onzekerheid omtrent vergunning herzieningen versus tijdelijkheid van vergunningen voor investeringen, banen en kosten voor huishoudens in beeld te brengen?
Het actualiseren van vergunningen is nodig, maar geeft onzekerheid en mogelijk kosten voor bedrijven, zowel bij ambtshalve actualisatie als bij tijdelijke vergunningen. Bij de nog te maken keuze voor de vormgeving van actualisatieplicht zullen de gevolgen daarvan zo goed mogelijk in kaart worden gebracht. De Kamer wordt voor het volgende commissiedebat-water hierover geïnformeerd.

Vraag lid Schutz: Ziet de minister kansen voor veilig hergebruik van gezuiverd afvalwater (effluent)? Kan de minister toezeggen met waterschappen en land- en tuinbouworganisaties te bekijken waar voldoende gezuiverd afvalwater veilig kan worden ingezet?
Als het effluent schoon genoeg is in relatie tot het beoogde gebruik, zijn er zeker kansen voor hergebruik. Het Rijk is in gesprek met de betrokken sectoren over de kansen en belemmeringen van hergebruik van effluent. Hierbij is ook een Europees gelijk speelveld het belang. Ik wil dit ook aankaarten bij de Europese Commissie.

Het is niet haalbaar om voor komende zomer al een uitgewerkt kader te hebben. Daarom wordt nu gekeken naar wat praktisch mogelijk is als we volgend jaar opnieuw met een droge zomer te maken krijgen.

Vraag lid Wiersma: Waarom wordt de rekening zo verschillend verdeeld, tussen natuur en landbouwgrond?
De watersysteemheffing is gebaseerd op het profijtbeginsel. De categorie die het meeste belang heeft bij het waterbeheer, betaalt dus het grootste aandeel. Landbouwgrond en burgers zijn gebaat aan ingrijpen in het watersysteem. Daarom betalen deze categorieën meer dan categorie natuurterreinen. Over het algemeen is de natuur vooral gebaat bij niet ingrijpen in het watersysteem. Voor deze categorie maakt het waterschap dus de minste kosten. Waterschappen kunnen met bestuurlijke bandbreedtes rekening houden met de baten voor of van natuur als dit speelt in dat waterschap.
Verder kunnen waterschappen kunnen zelf objectieve gebiedskenmerken toevoegen aan de motivering voor hun kostentoedeling om zo aan te sluiten bij de specifieke kenmerken van het waterschap. Waterschappen kunnen daardoor bijvoorbeeld kostenaandeel voor landbouw verlagen als het waterpeil bij veenweidegebieden opgezet wordt voor natuurgebieden. Op die manier kunnen ze rekening houden met eventuele lagere opbrengsten voor agrariërs.

Vraag lid Wiersma: diverse vragen over beekdalaanpak waaronder Tungelroyse beek
Gedetailleerde antwoorden op deze vragen zijn afgelopen week (19 november) door de minister van LVVN mede namens mij naar de Kamer verstuurd. De aanpak van beken, waaronder de Tungelroyse beek, is onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak onder de Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof. Dit is onder handen werk en het rijk trekt daarbij samen op met de regionale overheden. Zowel aanscherping van de selectie van beken als de locaties waar maatregelen worden genomen zijn hier onderdeel van. Noodzaak, effectiviteit en proportionaliteit staan hierbij centraal waarbij wordt uitgegaan van de feitelijke (openbaar beschikbare) nutriëntenbelasting vanuit de landbouw en andere bronnen. Dit geldt ook voor de Tungelroyse beek. Het voortouw vanuit het rijk ligt bij LVVN. Voor de verdere beantwoording van de vragen wordt daarom verwezen naar de minister van LVVN.

Vraag lid Wiersma: Wil de minister nagaan bij provincies hoe zij toezicht houden op de verantwoordelijkheid van gemeenten en waterschappen, en of hij ervoor wil zorgen dat duidelijke afspraken komen over het opsporen en herstellen van fout aansluitingen (m.b.t. rioolaansluitingen)?
De gemeente is verantwoordelijk voor de riolering en daarmee ook voor het voorkomen van foutaansluitingen. Gemeenten zullen hier dus stappen in moeten gaan zetten. De provincie heeft hier een toezichthoudende rol in. IenW zal met de provincies en gemeenten in overleg gaan over de verantwoordelijkheden voor het aanpakken en voorkomen van foutaansluitingen.
In de herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater is opgenomen dat riolering zo moeten worden ontworpen dat foutaansluitingen worden voorkomen. IenW zal in de implementatie van de richtlijn de verantwoordelijkheden verduidelijken.

Vraag lid Wiersma: Bij welke opgave wordt kwel opgeteld in de systematiek van de KRW en waarom? En hoe wordt denitrificatie meegewogen bij de beoordeling van stikstofbelasting in natte natuur?
Stoffen die met natuurlijke kwel in het oppervlaktewater komen, worden aan de bron ‘natuur’ toegekend. Denitrificatie is de omzetting van nitraat naar stikstofgas. Die stikstof

komt dus niet in het water terecht en vormt daarmee geen onderdeel van de waterkwaliteitsopgave.

Vraag lid Wiersma: Kan de minister bij verhoogde stikstofgehalte in het oppervlaktewater uitsplitsen welke afkomstig is landbouw, verkeerd aangesloten riolen en waar relevant door watervogels zoals in de Oostvaardersplassen? Want dan kunnen we maatregelen richten op de bronnen die lokaal het zwaarst wegen.
Deze uitsplitsing naar bronnen van nutriëntenbelasting wordt al gemaakt via de Emissieregistratie in beheer van RIVM. Deze informatie vormt de basis voor het bepalen en prioriteren van maatregelen voor de verschillende opgaven, zoals voor landbouw, stedelijk afvalwater of buitenlandse belasting.

Vraag lid Wiersma: Wil de minister samen met de waterschappen die lastenverschuiving door verschuiving grondgebruik in beeld brengen en aangeven hoe hij voorkomt dat landelijke beleidskeuzes de rekening bij een steeds kleinere groep neerleggen?
Als landelijk beleidskeuzes gevolgen hebben voor grondgebruik, werkt dat door in de kostentoedeling door de waterschappen. De kostentoedeling is afhankelijk van het aantal hectares dat een categorie inneemt. Als agrarische bedrijven verdwijnen en de grond omgezet wordt in woningbouw of natuurterrein, dan zullen deze categorieën een groter aandeel van de kosten betalen.

Vraag lid Boelsma-Hoekstra: Hoe helpt de minister waterschappen, boeren en bedrijven om kansrijke maatregelen daadwerkelijk uit te voeren? Welke belemmeringen pakt hij aan, en hoe zorgt hij vooraf voor duidelijke afspraken over veiligheid, kosten en eventuele schade?
Het is belangrijk om ons goed voor te bereiden op waterschaarste. Het Rijk wil daarom innovaties en pilots stimuleren. Hiervoor werkt het Rijk samen met de zoetwaterregio's in het Kennisprogramma Waterbeschikbaarheid. Hiervoor zijn middelen beschikbaar. Daarnaast werkt het Rijk aan instrumenten en beleidskaders om watertekorten te voorkomen en innovatie te stimuleren.

Vraag lid Boelsma-Hoekstra: Kan de minister toezeggen dat in het Nationaal Waterprogramma en de regionale waterprogramma's, en in de vertaling daarvan in de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033, ingaat op wat toepassing van de KRW-uitzonderingsgronden betekent voor de vergunningverlening, zowel waar het gaat om de actualisering van de bestaande vergunningen als de beoordeling van nieuwe aanvragen.
De KRW-uitzonderingen zijn gericht op het motiveren waarom KRW-doelen niet zijn behaald. De uitzonderingen gaan niet over de houdbaarheid van vergunningen. Bij vergunningen wordt getoetst aan onder andere de KRW-normen. Waterbeheerders werken met man en macht aan het actualiseren van lozingsvergunningen. In het NWP, SGBP4 en de regionale waterprogramma's wordt het voornemen opgenomen om de inzet op VTH te versterken, ook met het oog op nieuwe vergunningaanvragen en het blijvend actueel houden van bestaande vergunningen.

Vraag lid Heutink - Hoe bereidt het kabinet zich voor op juridische KRW-procedures? Is er een sluitend verhaal dat de Commissie ons belemmert bij afgeven van vergunningen?
Waterbeheerders zetten vol in op het halen van alle KRW-doelen, maar zullen niet op 100% komen. Voor alle niet-gehaalde doelen wordt een beroep gedaan op de legitieme KRW-uitzonderingen. Dat is helemaal uitgewerkt samen met alle waterbeheerders. De

maatregelen en uitzonderingen zijn opgenomen in de vierde stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033, die eind dit jaar in ontwerp ter inzage gaan. Bij nationale rechtszaken trekken we samen op met alle waterbeheerders. Daarmee staan we hier zowel richting Europa als de nationale rechter maximaal voor gesteld.

3. PFAS

Vraag lid Bromet: Wat is de reactie van de minister op het alarmerende rapport van de Europese Rekenkamer over PFAS?
Het rapport gaat over de aanpak van PFAS door de Europese Commissie. De Europese rekenkamer constateert dat de EU te traag is met de aanpak van PFAS. Ze roept de Commissie op om in 2027 een besluit te nemen over het brede Europese PFAS-verbod, en om de handhaving en de normen voor voedsel en drinkwater te verbeteren. Het rapport ondersteunt daarmee de Nederlandse inzet voor een snel Europees PFAS-verbod.
Het kabinet bestudeert dit rapport momenteel. De staatssecretaris heeft in het commissiedebat VTH van vorige week toegezegd om in het verslag van de Milieuraad, begin 2027, in te gaan op dit rapport. De Kamer ontvangt op een later moment een reactie hierop.

Vraag lid Bromet: Waarom is een lozingsverbod voor grote industriële bedrijven die PFAS produceren of er intensief mee werken, zoals Chemours of ze Sabic, niet onderzocht?
Het onderzoek is gedaan om zicht te krijgen op de praktische effecten van een gedeeltelijk lozingsverbod, juist voor bedrijven die actief PFAS gebruiken of toevoegen. Er wordt geen regelgeving gemaakt voor individuele bedrijven. De impact van een lozingsverbod op bedrijven in bijvoorbeeld de chemische industrie of metaalsector is groot, de opbrengst voor het milieu is niet goed te onderbouwen en zorgt voor een ongelijk speelveld voor bedrijven in de EU. Daarmee is een lozingsverbod op dit moment niet verstandig. Dat zegt niets over het belang dat we aan de reductie van PFAS in onze leefomgeving hechten.
Op basis van het bestaande systeem worden verbeteringen doorgevoerd: het kabinet zet vol in op een ambitieus Europees PFAS-verbod en het implementeren van de aangescherpte KRW. De ILT zal extra inzetten op het in beeld brengen van PFAS-lozingen. De ILT ondersteunt daarnaast de omgevingsdiensten en sporen lozers op zodat daar een beter beeld van ontstaat. Daarnaast wordt beter in beeld gebracht waar de PFAS in onze leefomgeving vandaan komen. Als verschillende bronnen en het belang van elke bron scherper in beeld zijn, kunnen maatregelen effectiever ingezet worden op die plekken waar de meeste milieuwinst te behalen is. Op die manier kan de proportionaliteit van maatregelen beter worden afgewogen en onderbouwd.

Vraag lid Bromet: Wat gaat de minister doen met de uitkomsten van het Ctgb, ILT en het CLM onderzoek naar de PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen. Waarom is het kabinet niet bereid om snel een landelijk verbod op bestrijdingsmiddelen met PFAS in te voeren
Er lopen al diverse acties: in het convenant gewasbescherming wordt gewerkt aan het versneld uitfaseren van persistente stoffen, zoals PFAS. Daarnaast herbeoordeelt het Ctgb 46 PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen. Ook dringt Nederland bij de Europese Commissie aan op een herbeoordeling van middelen met PFAS/TFA. Een landelijk verbod heeft een groot effect op de sector, zorgt voor een ongelijk Europees

speelveld en is lastig uitvoerbaar. Zoals aangegeven in mijn brief van 11 september j.l.[1] worden in het convenant gewasbeschermingsmiddelen afspraken gemaakt over het versneld uitfaseren van emissies van persistente stoffen (zoals PFAS) uit gewasbeschermingsmiddelen. Voor verdere vragen over de toelating van PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen wordt verwezen naar de staatssecretaris van LVVN.

Vraag lid Bromet: Vindt de minister het uit te leggen dat de maatschappelijke kosten van PFAS blijven oplopen en de vervuilers de dans ontspringen?
Het uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt. Op dit moment gebeurt dat middels een heffing op lozingen op water op basis van een zeer beperkt aantal stoffen (niet op basis van PFAS). Het ministerie van IenW heeft begin dit jaar twee onderzoeken naar verbetering van de bestaande heffingssystematiek gestart. Daarbij wordt onder meer gekeken of schadelijke stoffen zoals PFAS een plek kunnen krijgen in de heffingen. De Kamer ontvangt voor het kerstreces een brief hierover. Daarin wordt ingegaan op de onderzoeken, de planning en het vervolg.

Vraag lid Bromet: Waarom is de minister niet bereid om een tijdelijk lozingsverbod in te voeren totdat de Europese bronaanpak wordt ingevoerd?
Bij nieuwe regelgeving, ook tijdelijke, is het van belang dat deze uitvoerbaar en proportioneel is. Uit het onderzoek blijkt dat voor een lozingsverbod de milieueffecten onduidelijk zijn en de impact voor bedrijven groot is. Een lozingsverbod betekent voor hen op dit moment ofwel stoppen met hun bedrijf, ofwel zeer hoge kosten maken om afvalwater af te vangen en elders te laten verwerken. Waarbij het onduidelijk is in welke mate dat afvalwater elders wel helemaal vrij van PFAS geloosd zal worden. Voor veel toepassingen worden nog PFAS gebruikt: denk aan metaalcoating, medische implantaten, maar ook in de energietransitie, bij elektrische auto’s of andere grote accu’s bijvoorbeeld. Bij deze productieprocessen komen PFAS vrij. Een ander gevolg van een verbod alleen in Nederland is dat deze industrieën de grens overgaan en dat geloosde PFAS via de rivieren alsnog het land binnenkomt.

Vraag lid Vellinga-Beemsterboer: Waarom vindt de minister het onderzoek een voldoende onderbouwing voor de conclusie dat een gedeeltelijk PFAS lozingsverbod niet mogelijk is?
Bij het invoeren van een verbod moeten we kunnen onderbouwen dat de negatieve gevolgen voor het bedrijf en economie opwegen tegen de winst voor de leefomgeving. Dat kunnen we nu nog niet. Zoals in de Kamerbrief is vermeld kan dit wanneer we hier wel meer zicht op hebben worden heroverwogen.
Daarom is het van belang om beter in beeld te brengen waar de PFAS in onze leefomgeving vandaan komen. Als verschillende bronnen en het belang van elke bron scherper in beeld zijn, kunnen maatregelen effectiever ingezet worden op die plekken waar de meeste milieuwinst te behalen is. Op die manier kan de proportionaliteit van maatregelen beter worden afgewogen en onderbouwd. Daarnaast blijven we doorgaan het bestaande stelsel te versterken.

Vraag lid Vellinga-Beemsterboer: Kan de minister toezeggen om op korte termijn samen met zijn collega's te zorgen dat PFAS middelen niet meer in grondwaterbeschermingsgebieden ook gebruikt mogen worden?
Gewasbeschermingsmiddelen zijn een grote bron van PFAS in grondwaterbeschermingsgebieden. Met het convenant gewasbescherming maken

[1] Kamerstuk 35 334 nr. 482

partijen samen afspraken over het terugbrengen van emissies van onder andere PFAS. Om vervuiling van drinkwaterbronnen te voorkomen, is in het Hoofdlijnenconvenant Toekomstbestendige Gewasbescherming afgesproken dat het Rijk beperkende regels maakt voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden. Die regels zullen ook gebruik van de PFAS-houdende middelen beperken.

Vraag lid Grinwis: - Is de minister bereid aanvullend onderzoek te doen en zijn conclusie over het niet invoeren van een lozingsverbod te herzien?
Met de ingezette acties krijgen we PFAS-lozingen beter in het vizier. Daarnaast zorgen we dat we meer zicht krijgen op waar de PFAS in onze leefomgeving vandaan komen. Als deze acties leiden tot een ander beeld van de voor- en nadelen van een gedeeltelijk PFAS-lozingsverbod, dan kan de conclusie heroverwogen worden.

4. N2000

Vraag lid Schutz: Natura 2000-beheerplannen zorgen voor onzekerheid bij vissers, inwoners en recreatieondernemers op en rond de grote Rijkswateren. Welke economische activiteiten zouden hun vrijstellingen verliezen en opeens vergunningsplichtig worden door de aanstaande beheerplannen als vrijstellingen voor bestaande gebruik dreigen te vervallen omdat kennis ontbreekt?
Mijn grondhouding bij vrijstellingen is ja, mits. Ik wil vrijstellingen voor bestaande activiteiten behouden waar dat ecologisch en juridisch kan. De besluitvorming hierover ligt echter primair bij LVVN en de provincies.

Vraag lid Bromet: welke kansen ziet de minister om de doelen van de Natuurherstelverordening mee te koppelen bij dijkversterkingen?
In het HWBP wordt bij dijkversterkingen altijd gekeken welke meekoppelkansen er zijn. Daarvoor geldt dat er dan ook meegefinancierd moet worden.

Vraag lid Goudzwaard: Welke concrete stappen worden er richting Brussel gezet en is de minister dan misschien ook bereid om samen met zijn collega van LVVN daarbij ook de mogelijkheden te onderzoeken om de Nederlandse Natura 2000-gebieden en hun instandhoudings-doelstellingen te herzien?
Ik ben het er mee eens dat klimaatverandering invloed heeft op natuurdoelen. Dit heeft ook de aandacht van de Europese Commissie. Ik zal voor waterkwaliteit hier aandacht voor blijven vragen. Natuurdoelen vallen onder LVVN, de beantwoording ligt daarom bij de minister van LVVN.

Vraag lid Schutz: Overweegt de minister hele gebieden af te sluiten of ondernemers te laten stoppen die er al vóór Natura 2000 actief waren en/of erna via een vrijstelling? Welke inspanning levert de minister of het kabinet om ondernemers - eventueel bij verlies van een vrijstelling - een uitvoerbare route naar een vergunning te bieden? En wat betekent dit voor de overige 20+ Rijkswateren?
Mijn grondhouding bij vrijstellingen is ja, mits. Ik wil vrijstellingen voor bestaande activiteiten behouden waar dat ecologisch en juridisch kan. De besluitvorming hierover ligt echter primair bij LVVN en de provincies.

5. Herprioritering

Vraag leden Bromet en Goudzwaard. We hebben een tekort aan zoetwater en toch vindt daarop een bezuiniging plaats. Hoe kunt u dit uitleggen?
Dat komt omdat de opgaven op het Deltafonds groter zijn dan de beschikbare middelen. Voor het Deltafonds geldt dat daarom met name dat uitdrukkelijk is gekeken naar Europeesrechtelijke en wettelijke verplichtingen, die als eerste moeten worden opgepakt. De helft van de middelen uit de beleidsreservering voor het Deltaprogramma Zoetwater blijven hiervoor beschikbaar. Deze worden ingezet om maatregelen te nemen in het hoofdwatersysteem en een kennisimpuls te geven om de waterbeschikbaarheid te verbeteren. We blijven de komende jaren met de regio doorwerken aan de zoetwateropgaven, via het Deltaprogramma Zoetwater.

Vraag lid Bromet: De bezuinigingen op het Deltaprogramma Zoetwater raken ook de drinkwaterwinning. Hoe is dit meegenomen bij de afweging die de minister heeft gemaakt en welke risico's ziet hij op dit vlak?
Dit wordt niet zo door mij herkend. Ook deze zomer is de drinkwaterwinning niet in gevaar gekomen, de drinkwater vraag is maar een klein percentage van het geheel en staat bovendien hoog in de verdringingsreeks. Veiligheid staat voorop in de prioritering op de fondsen. Voor het Deltafonds geldt bovendien dat met name dat is gekeken naar Europeesrechtelijke en wettelijke verplichtingen. Daarnaast blijft het Rijk maatregelen nemen in het hoofdwatersysteem en via regelgeving de waterbeschikbaarheid verbeteren en neemt het voortouw bij kennisontwikkeling over waterbeschikbaarheid. Ook gaat het Rijk duidelijkheid bieden over de kwaliteit van inlaatpunten uit oppervlaktewateren voor de drinkwatervoorziening, zodat drinkwaterbedrijven zich beter kunnen voorbereiden op de toekomst.

Vraag lid Vellinga–Beemsterboer: Denkt de Minister dat de medeoverheden de maatregelen uit het Deltaprogramma Zoetwater voortzetten en hoe verwacht de minister regie te houden nu het sturingselement van de rijksbijdrage wegvalt?
Waterschaarste is een opgave die regionaal hoog op de agenda staat. De partijen van het Deltaprogramma Zoetwater hebben dan ook aangegeven zeker door te gaan, ook als er geen rijkssubsidie beschikbaar is. Met de zoetwaterregio's wordt de komende periode bepaald hoe we samen blijven sturen op de uitvoering van toekomstige maatregelen. Voor de maatregelen uit fase 1 en 2 van het Deltaprogramma, blijven we sturen op de uitvoering volgens de gemaakte afspraken.

Vraag Vellinga-Beemsterboer: Kan de minister toezeggen een overzicht te maken van de PAGW maatregelen die niet of later uitgevoerd kunnen worden en welke gevolgen dit heeft en wat voor gevolgen dit heeft voor de doelen van de Kaderrichtlijn water, Natura 2000-doelen en de natuurherstelverordening? Kortom waar gaat de pijn vallen en wie moet de rekening oppakken?
Er is een overzicht van de prioritaire systeemmaatregelen PAGW tot 2050. Deze is te downloaden van de site van PAGW.[2] Uiterlijk in 2028 is de hele opgave voor de grote wateren, inclusief de overgangswateren en de Waddenzee, in beeld gebracht voor de Kaderrichtlijn Water (KRW), Natuurherstelverordening (NHV) en Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR). Dit samenhangend perspectief bevat ook een raming van de benodigde financiële middelen. De komende jaren worden de PAGW projecten uit de 1e t/m 3e tranche onverkort uitgevoerd.

[2] (https://www.pagw.nl/documenten/2026/10/06/factsheets-prioritaire-systeemmaatregelen-pagw-tot-2050)

Vraag lid Goudzwaard: Hoe voorkomt de minister dat financiële tekorten en uitvoeringsvertragingen elkaar steeds verder versterken en kan de minister bovendien toezeggen dat de regionale zoetwaterprogramma's kunnen blijven rekenen op voldoende financiering vanuit het deltafonds?
De middelen voor de rijks- en regionale maatregelen van fase 1 en 2 van het Deltaprogramma Zoetwater zijn geborgd. We blijven sturen op de tijdige uitvoering van deze maatregelen. Hiervoor worden ook de adviezen die de Algemene Rekenkamer in september heeft gegeven, gebruikt. Er is voor de periode 2028 - 2041 geen geld meer beschikbaar om bij te dragen aan regionale zoetwatermaatregelen, maar er blijft wel 284 miljoen euro beschikbaar voor zoetwatermaatregelen in het hoofdwatersysteem en een kennisimpuls op het gebied van waterbeschikbaarheid.

Vraag lid Wiersma: Wij krijgen daarnaast signalen vanuit de regio's dat rijksprojecten beslag leggen op de vrije ruimte waar ook regionale projecten uit zouden kunnen worden betaald uit het Meerjarig Financieel Kader. Wil de minister voor de verdeling van die middelen met LVVN, de Unie van de Waterschappen, het IPO en de VNG afspreken welk budget voor regionale projecten beschikbaar blijft?
Om de prioritering mogelijk te maken zijn ongemakkelijke keuzes onvermijdelijk. Er heeft binnen het Deltafonds een verschuiving van middelen naar de opgaven met de hoogste prioriteit plaatsgevonden. Met de toepassing van het afweegkader, zijn tot voorliggende keuzes gekomen. Er is geen financiële ruimte om daarvan af te wijken.

Vraag lid Boelsma-Hoekstra: Ik wil de minister vragen om bij de uitwerking niet alleen bedragen te presenteren maar ook de gevolgen voor PAGW en Grevelingen. Welke regionale afspraken kan hij nakomen en welke projecten schuiven op? En wat betekent dat voor de bijdrage van de andere partijen?
In het gezamenlijk perspectief voor na 2033 zullen ook eventuele gevolgen van de regionale afspraken worden meegenomen. Dat is uiterlijk in 2028 gereed waarmee besluitvorming kan worden voorbereid. Voor de jaren 2028-2033 werken we onverkort door aan 1e t/m 3e tranche PAGW projecten en een verkenning naar alternatieve financieringsbronnen voor de PAGW. Voor dezelfde periode investeren we daarnaast € 250 mln. extra in KRW/SGBP-4 maatregelen.

Vraag lid Boelsma–Hoekstra: Wat valt er na de komma van de herprioritering voor het Getij Grevelingen? Kan de minister in een brief schetsen hoe de gesprekken met LVVN verlopen en wat het beeld is van de economische effecten bij uitstel of juist uitvoeren van systeemmaatregelen en natuurlijk hoe er wordt geacteerd op het tekort aan zoet water in Zeeland?
Getij Grevelingen wordt meegenomen als onderdeel van de PAGW- opgaven in het gezamenlijk perspectief voor Kaderrichtlijn Water (KRW), Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en Natuurherstelverordening (NHV), waarover uiterlijk in 2028 besluitvorming kan plaatsvinden. Daarin worden ook de economische effecten bij uitstel of uitvoeren in beeld gebracht. Voorbereidingen worden getroffen in samenwerking met LVVN. Zoals in de brief over prioritering van 16 oktober aan de Kamer is aangegeven, heb ik een inspanningsverplichting om het in de prioritering onttrokken deel alsnog vrij te maken wanneer blijkt dat het project realiseerbaar is met een bijdrage vanuit LVVN.

Vraag lid Boelsma-Hoekstra: Hoe helpt de minister waterschappen, boeren en bedrijven om kansrijke maatregelen daadwerkelijk uit te voeren? Welke belemmeringen pakt hij aan, en hoe zorgt hij vooraf voor duidelijke afspraken over veiligheid, kosten en eventuele schade?

Het is belangrijk ons goed voor te bereiden op waterschaarste. Het Rijk wil innovaties en pilots daarom stimuleren. Het Rijk werkt daarvoor samen met de zoetwaterregio's in het Kennisprogramma Waterbeschikbaarheid. Hiervoor zijn middelen beschikbaar. Daarnaast werkt het Rijk aan instrumenten en beleidskaders om watertekorten te voorkomen en innovatie te stimuleren.

Vraag Boelsma–Hoekstra: Hoe gaat de minister de regie voeren op het aanbrengen van prioritering binnen zoetwaterbehoeften en wat zijn nog de mogelijkheden van het IJsselmeer als het om de buffering gaat?
Voor de prioritering van zoetwater bij dreigend zoetwatertekort hebben we de verdringingsreeks. Met flexibel peilbeheer is het IJsselmeer en Markermeer een belangrijke zoetwaterbuffer, waarvan we afgelopen zomer goed gebruik van hebben gemaakt. Voor de toekomst wordt gekeken naar de mogelijkheden van een verdere vergroting van de zoetwaterbuffer; in samenhang met waterveiligheid, waterkwaliteit en gebruiksfuncties als scheepvaart.

Vraag lid Heutink: Welk deel van die ontbrekende 12 miljard euro heeft betrekking op onderhoud en vernieuwing en welke projecten dreigen vertraging op te lopen door het geldtekort? Hoe kan de minister garanderen dat de veiligheid en bereikbaarheid niet in het gevaar komen door dit miljardentekort en verkeerde prioriteiten?
Basisveiligheid staat voorop in de prioritering op de fondsen. Voor de toekomst wordt o.a. gekeken naar hoe we de regie op vernieuwingsprojecten oppakken waar in deze kabinetsperiode een besluit voor nodig is. De aanvullende middelen voor onderhoud biedt Rijkswaterstaat de mogelijkheid om acht jaar vooruit te werken en het werk zo efficiënt mogelijk in te plannen. Hiermee keren we actief de trend van het almaar oplopende uitgesteld onderhoud. Voor de langere termijn is de verwachting dat de adviezen van de derde deltacommissie voldoende aanknopingspunten zullen bieden om de brede wateropgaven structureel te kunnen bekostigen en daarmee de regie op de uitvoering proactief te kunnen nemen.

Vraag lid Grinwis: Waarom krijgt het DF een minder dan evenredig aandeel van de CA middelen?
De middelen uit het Coalitieakkoord (maatregel 8 en 9) zijn toegevoegd aan het MF voor "beheer en onderhoud en aanleg van infrastructuur voor de ontsluiting van nieuwe woningbouwlocaties". Ook de incidentele € 1,5 mld is toegevoegd aan het MF voor de herprioriteringsopgave en instandhouding (MN2027 p.208; MF 2027, p.15). Er is geen sprake van een verdeelsleutel van de middelen over Mobiliteitsfonds en Deltafonds, zodat het Deltafonds in beginsel geen aanspraak maakt op 20% van de extra € 1,5 mld. In de herprioritering heeft (water)veiligheid de hoogste prioriteit gekregen (stap 4 van het Afweegkader) en op het Deltafonds ontbrak de ruimte om de vernieuwing van het gemaal IJmuiden te dekken. Vanuit de middelen uit het Coalitieakkoord (op de aanvullende post, maar bedoeld voor het MF) is ruimte om zo over de fondsen heen te prioriteren.

Vragen lid Grinwis: Is de minister bereid zijn keuze om rijksbijdrage aan zoetwaterprojecten te schrappen te heroverwegen door bijvoorbeeld de bijdrage van 25 procent niet terug te brengen naar 0% maar bijvoorbeeld 10%? Is de minister bereid de eerstvolgende jaarschijf die erbij komt in het deltafonds alsnog deels in te zetten voor nu geschrapte zaken zoals het Deltaprogramma, zoetwater en het getij enigszins terugbrengen in het Grevelingenmeer?

Met de toepassing van het Afweegkader ben ik tot de keuzes in de prioritering gekomen, zoals deze er nu liggen. Er is ook niet de financiële ruimte om daarvan af te wijken. De eerste volgende schijf (jaarlijkse extrapolatie) die erbij komt wordt ingezet voor de prioritering in de besluitvorming voor de Voorjaarsnota. De middelen die dan nog resteren worden prioritair ingezet voor de bekostiging van overschrijdingen en tekorten. Dit is nodig om te voorkomen dat wanneer dit zich voordoet, nogmaals te herprioriteren. Het doel van de prioritering is om langjarig rust te brengen in de programmering en uitgaven op het Deltafonds.

6. Waterveiligheid

Vraag lid Bromet: wat zijn de mogelijkheden om bij dijkversterkingen ook de doelen van de Natuurherstelverordening mee te koppelen?
In het HWBP wordt bij dijkversterkingen altijd gekeken welke meekoppelkansen er zijn. Daarvoor geldt wel dat er dan ook meegefinancierd moet worden. Voor rivieren zie ik kansen bij de aanleg van het meergeulensysteem in het kader van Ruimte voor de Rivier 2.0, waarbij maatregelen in de uiterwaarden van de Waal worden genomen om de rivierbodem te stabiliseren.
Van belang dat scherp vanuit de Natuurherstelverordening (NHV) wordt gekeken welke doelen daar gerealiseerd kunnen worden en welke financiële bijdrage daar vanuit NHV bij hoort. Volgend jaar zou daar in het definitieve natuurplan meer duidelijk over moeten zijn.

Vraag lid Bromet: welke activiteiten onderneemt de minister om RWS en de waterschappen voldoende te ondersteunen bij de bescherming tegen cyberaanvallen en dat financiële belemmeringen er niet toe mogen leiden dat de waterinfrastructuur onvoldoende wordt beschermd?
De Cyberbeveiligingswet is op 15 augustus 2026 in werking getreden. Het doel van de wet is de weerbaarheid van Europese lidstaten tegen digitale dreigingen te versterken. Bedrijven en organisaties zijn primair aan zet om de eigen digitale weerbaarheid te verhogen. Rijkswaterstaat en de waterschappen vallen onder deze wet. Rijkswaterstaat en de waterschappen ontvangen van IenW ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld richtsnoeren of handreikingen over dreigingen voor deze sector. Met de sector vindt structureel overleg plaats over de weerbaarheid van de sector en hoe deze te versterken.

Vraag lid Schutz: waar worden kansen gezien voor een snellere uitvoering van het hoogwaterbeschermingsprogramma bijvoorbeeld door opdrachtgevers en ondernemers meer te laten samenwerken, zoals bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)-2 en programma STOER?
Vanuit Rijkswaterstaat en het HWBP is er veelvuldig afstemming met de markt en de Vereniging voor Waterbouwers. Zo is er voor het HWBP een ketenberaad ingericht waarin markt en opdrachtgevers inzichten en ervaringen delen. In het HWBP wordt ook gebruikt gemaakt van de lessen van HWBP-2. Inmiddels zet meer dan de helft van de HWBP-projecten in op vroege marktbetrokkenheid door 2-fasencontracten, zoals bijvoorbeeld via allianties. Het programma STOER zie ik als een mooi voorbeeld voor versimpeling van regelgeving. Dit zie ik als inspiratie voor ons programma ADIEU, zoals in de prioriteringsbrief aangegeven.

Vraag lid Schutz: hoe wordt het tekort bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) op termijn opgevangen en welke rol er is voor de private sector?

Met de extra financiering van het Rijk en Waterschappen van € 2,5 mld. is er voor de komende jaren geen tekort bij het HWBP. Financiering van het HWBP op termijn maakt onderdeel uit van de scope van de opdracht aan de 3e Deltacommissie. De rol van publiek-private samenwerking en alternatieve financiering is beperkt op het hoofdwatersysteem. Bij publiek-private samenwerking blijft de noodzaak van bekostiging door het Rijk bestaan. Voor alternatieve bekostiging ontbreekt het aan directe 'baathebbenden' en 'gebruikers' die via een gebruikersheffing een bijdrage aan een financieringsconstructie kunnen leveren.

Vraag lid Schutz: Krijgt 'Meegroeien' meer aandacht dan andere denkrichtingen in het rapport ruimte voor zeespiegelstijging?
De denkrichting ‘Meegroeien’ is pas na oplevering van het rapport ‘Ruimte voor Zeespiegelstijging’ onderzocht. Dit heeft geleid tot een heruitgave van het rapport ‘Ruimte voor Zeespiegelstijging 2’. Hierin krijgt ‘Meegroeien’ evenveel aandacht als de andere drie denkrichtingen, namelijk Meebewegen, Zeewaarts en Beschermen. De vier denkrichtingen bieden een uitbreiding van het palet aan bouwstenen, we kiezen nadrukkelijk niet voor één van deze denkrichtingen als ‘blauwdruk’.

Vraag lid Schutz: Hoe wordt de waterveiligheid geborgd van meegroei- en zeewaartse oplossingen, ook als deze nog in uitvoering zijn? En wat als er springtij samenvalt met een orkaan?
Alle maatregelen voor waterveiligheid moeten te allen tijde voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen, die rekening houden met extreme waterstanden.
Dit is geborgd via de reguliere systematiek van beoordelen en versterken van een waterkering. Het gaat hierbij om het hele proces van ontwerp tot en met uitvoering. Zo nodig worden aanvullende beheersmaatregelen getroffen als nieuwe maatregelen nog niet klaar zijn. Meegroeien en Zeewaarts zijn vormen om aan de norm te voldoen. Bij ‘meegroeien’ is een dijk altijd onderdeel van het concept. Het meegroeien betreft het voorland van een (teruggelegde) dijk. Een zeewaartse oplossing is additioneel op bestaande keringen, die aan de norm blijven voldoen zolang de zeewaartse oplossing de functie nog niet kan overnemen.

Vraag lid Schutz: Hoe leggen we technisch en psychologisch moeilijke keuzes begrijpelijk uit aan inwoners van gebieden waar het idee van ‘land teruggeven aan de zee’ zeer gevoelig ligt?
Dergelijke keuzes zijn nu nog niet aan de orde. Voorlopig voldoet de huidige aanpak voor waterveiligheid. Maar uiteraard werk ik ook aan de langere termijn waterveiligheid.
Om deze voor Nederland te kunnen borgen moeten we ons handelingsperspectief vergroten, naast het versterken en verhogen van dijken. Uit het kennisprogramma zeespiegelstijging blijkt dat ‘meegroeien’ een mogelijke richting is naast andere denkrichtingen. Dit gaat niet over het opgeven van land, maar om zodanig inrichten ervan dat we ook op lange termijn beschermd blijven tegen overstromingen en verzilting. Omdat het daadwerkelijk meegroeien van land veel tijd kost zijn we nu bezig met verkenningen hoe dit in de praktijk kan werken.
Welke aanpak het beste is, hangt af van gebiedskenmerken en van watersysteemeisen maar ook van ruimtelijke, economische en maatschappelijke wensen en ontwikkelingen, zowel nationaal als van de betreffende regio’s. De keuzen die daaruit op termijn naar voren komen, zullen in goed overleg met alle betrokkenen voorbereid worden.

Vraag lid Schutz: Over het ruimtelijk beslag voor meegroeien met zeespiegelstijging: welke gronden voor ogen zijn en welke functies hierdoor zouden worden geraakt?

Meegroeien is één van de vier denkrichtingen uit het Kennisprogramma Zeespiegelstijging, naast de huidige waterveiligheidsstrategie. Voor elke denkrichting geldt dat oplossingen extra ruimte vragen, ook voor reguliere dijkversterkingen is extra ruimtebeslag nodig. Daarbij bepalen locatie en gebiedskenmerken mede hoeveel ruimte voor welke oplossing nodig is. Voor de concrete uitwerking in de toekomst zal naar verwachting een combinatie van denkrichtingen worden gebruikt en daarbij zal ook huidig functiegebruik worden meegewogen. Dit betekent dat er nu nog geen inschatting kan worden gemaakt van het ruimtelijk beslag of waar dit plaatsvindt.

Vraag lid Schutz: waarom vind de minister de denkrichting zeewaarts minder aantrekkelijk en hoe zwaar wegen de huidige juridische belemmeringen vanuit N2000 (want dit gaat over de verre toekomst)?
De denkrichting 'Zeewaarts' is één van de vier denkrichtingen die is ontwikkeld binnen het kennisprogramma zeespiegelstijging voor de lange termijn, na 2100. Kern van deze denkrichting is een groot kustmeer voor de kust van Zeeland om extreme rivierafvoeren op te vangen en heeft invloed op het getij, de waterkwaliteit en zandbeschikbaarheid. De verwachte voor- en nadelen staan beschreven in het rapport 'Ruimte voor Zeespiegelstijging2'. Onze huidige aanpak voor waterveiligheid is nog lang houdbaar. Er hoeft dus niet op korte termijn gekozen te worden. Welke aanpak het beste is, hangt af van gebiedskenmerken en watersysteemeisen, maar ook van ruimtelijke, economische en maatschappelijke wensen en ontwikkelingen. Waarschijnlijk komen we uit op een combinatie van denkrichtingen. Hoe we omgaan met N2000 of een opvolger daarvan, moeten we bezien als deze keuzes aan de orde zijn.

Vraag lid Wiersma: Kan per Rijntak worden aangeven waar rivierbodemdaling bijdraagt aan verdroging, welke maatregelen al gereed zijn om uit te voeren en wanneer de eerste schop de grond in gaat. En wat lage rivierstanden bij Lobith betekenen voor het grondwater in het oosten van het land, naast de effecten van lokale neerslagtekorten en andere oorzaken?
Overal waar rivierbodemdaling plaatsvindt, draagt dit bij aan verdroging. Dit gaat om Waal, Pannerdensch Kanaal, en Boven-IJssel. In het programma Integraal Riviermanagement, van april 2025 is hierover een kaart opgenomen die aangeeft waar deze problematiek zich voordoet.
We gaan starten met maatregelen op de Waal. In 2025 is daar ook al gesuppleerd en nu beginnen we daar met zand/grind te suppleren om de rivierbodemdaling te stoppen. We starten met twee pilots; het gaat om een pilot op de Boven-Waal en een pilot op de Midden-Waal. Dit is een eerste stap om van te leren hoe effectief deze oplossing is. Uiteindelijk willen we langjarig gaan suppleren op de Waal. Daarnaast starten we met voorbereiding voor de aanleg van eerste fase van een zogenaamd meergeulensysteem op de Waal, als maatregel om de oorzaak (erosie oftewel uitschuring) van rivierbodemdaling weg te nemen. Het is de verwachting dat we in de eerste helft van de jaren '30 is kunnen beginnen met de aanleg van de eerste fase.

Vraag lid Wiersma: welke maatregelen kunnen ondertussen al worden genomen om ook de bevaarbaarheid van de rivieren bij laag water te verbeteren?
In het kader van het programma Ruimte voor Rivier 2.0 gaan we met het meergeulensysteem (MGS) ook de bevaarbaarheid verbeteren. In dit systeem worden er geulen naast de hoofdgeul aangelegd. De rivier krijgt dus meer ruimte om zo bij hoge waterstanden de stroomsnelheid te verlagen en de bodemerosie te verminderen. Tegelijkertijd wordt de hoofdgeul iets smaller gemaakt, waardoor bij laagwater de laagwaterstanden stijgen. Hierdoor wordt de bevaarbaarheid op die trajecten verbeterd. En dat is gunstig in tijden van droogte. Er zijn al goede ervaringen opgedaan met deze

aanpak met de pilot Langsdammen die bij Wamel is aangelegd. Daarnaast zorgt het suppleren ervoor dat de situatie zoals deze nu is niet verder verslechterd door verdere rivierbodemdaling.

Vraag lid Wiersma: Kunnen voor definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied Hollandse Kust de geplande suppleties zonder problemen op tijd ook doorgaan en kunnen daar garanties voor worden gegeven? En als dat niet vandaag kan, wanneer die zekerheid dan geboden kan worden?
De begrenzing van Natura 2000-gebied Hollandse Kust is op dit moment nog niet duidelijk. Het aanwijzingsbesluit is gebaseerd op ecologische gronden. Effecten hangen af van de exacte begrenzing. Indien wordt gekozen voor een begrenzing die verder zeewaarts ligt, heeft dit mogelijk gevolgen voor de geplande zandwinning. Ook voor de kustsuppleties kan de aanwijzing gevolgen hebben, bijvoorbeeld voor de tijdsperiode voor uitvoering daarvan. Daar kan nu niet op vooruit worden gelopen. Echter, gezien het belang is de verwachting dat er voor kustsuppleties vergunning verleend kan worden. De aanwijzing van het Natura 2000 gebied is de verantwoordelijkheid van de minister van LVVN. Het ministerie is in gesprek met LVVN over de voorbereiding van deze aanwijzing, om de aanwijzing en de suppleties zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

Vraag lid Wiersma: hoe wordt schade aan waterkeringen, wegen en spoor door beschermde diersoorten en invasieve exoten voorkomen en aangepakt? En hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld en wie draagt de kosten van preventie en herstel?
Schade door beschermde diersoorten en invasieve exoten heeft nadrukkelijk aandacht bij de betrokken overheden en infrastructuurbeheerders, zowel binnen het reguliere beheer en onderhoud als bij de uitvoering van programma's en projecten. Daarbij staat de veiligheid van waterkeringen, wegen en spoor voorop.
De aanpak verschilt per soort en is afhankelijk van de aard van de schade, de risico's voor de veiligheid en de toepasselijke wet- en regelgeving. Voor beschermde soorten, zoals de bever en de das, gelden andere wettelijke kaders dan voor invasieve exoten, zoals de Amerikaanse rivierkreeft.
De verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het onderhoud van infrastructuur ligt primair bij de betreffende beheerder. Waterschappen en Rijkswaterstaat zijn verantwoordelijk voor de waterkeringen die zij beheren, ProRail voor het spoor en de betrokken wegbeheerders voor hun wegen. Zij beoordelen de veiligheidsrisico's en treffen de noodzakelijke maatregelen. De kosten van preventie en herstel komen in beginsel voor rekening van de betreffende beheerder, tenzij andere financieringsafspraken of regelingen van toepassing zijn. Bij ingrepen die beschermde soorten raken, is doorgaans de provincie bevoegd gezag voor de benodigde natuurvergunningen. In specifieke gevallen ligt die bevoegdheid bij het Rijk.
Een voorbeeld van de gezamenlijke aanpak is de Nationale Beveraanpak, die op 7 juli 2025 is vastgesteld door het Rijk, provincies, waterschappen en betrokken infrastructuurbeheerders. Deze richt zich op een uniforme, risicogerichte werkwijze, met aandacht voor preventieve maatregelen, tijdig ingrijpen, monitoring en duidelijkheid over verantwoordelijkheden en kosten. De afspraken worden op dit moment verder uitgewerkt.
Voor invasieve exoten, zoals de Amerikaanse rivierkreeft, wordt ingezet op een gebiedsgerichte aanpak. Het ministerie van LVVN is systeemverantwoordelijk voor het landelijke exotenbeleid en de uitvoering van de Europese Exotenverordening. De verantwoordelijkheid voor de bestrijding en beheersing van invasieve exoten is verdeeld

over het Rijk, provincies en waterbeheerders, afhankelijk van de soort en de betreffende beheertaak.
De Tweede Kamer is eerder over de aanpak van uitheemse rivierkreeften geïnformeerd in de Kamerbrief *Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water* (Kamerstuk 27 625, nr. 696), de *Verzamelbrief Water* (Kamerstuk 27 625, nr. 735) en de Kamerbrief *Aanpak uitheemse rivierkreeften* van juli 2026 (Kamerstuk 27 625, nr. 744). De Nationale Beveraanpak is eerder besproken tijdens het commissiedebat Water van 26 maart 2025.

Vraag lid Boelsma-Hoekstra: waarom wordt er bij de investeringen in de netuitbreiding in Noord-Holland Noord, ondanks de kwetsbaarheid voor overstromingen, gekozen voor de Wieringermeerpolder?
Het gaat hier om netverzwaring. De locatiekeuze daarvoor ligt bij het ministerie van EZK. Het waterschap heeft het waterveiligheidsrisico en andere waterbelangen ingebracht en dit is ook meegewogen in de keuze voor het voorkeursalternatief. Het waterveiligheidsrisico dat ontstaat door de aanleg past binnen de norm voor de waterkeringen. Tennet heeft aangegeven dat er voldoende zicht is op oplossingen om overstromingsrisico's beheersbaar te maken. In het ontwerpend onderzoek voor de aanleg zal dan ook rekening worden gehouden met water(veiligheid) en bodem en er wordt verkend of hiervoor aanvullende specifieke maatregelen nodig zijn.

Vraag lid Grinwis: Wordt vanuit het Rijk indexatie geregeld voor het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)?
Het HWBP wordt 50-50 gefinancierd vanuit de waterschappen en IenW. Dit is afgesproken in het Bestuursakkoord Water en vastgelegd in de Waterwet, incl. de indexatie op de bijdragen. Voor de periode 2030-2036 hebben waterschappen en rijk samen op basis van 50/50 € 2,5 mld. extra toegezegd. Over deze extra bijdrage, i.c. de €1,25 mld. vanuit het Rijk, is op voorhand geen indexatieafspraak gemaakt. Gebruik bij het Rijk is dat projecten in realisatie worden geïndexeerd op basis van de ontvangen prijsbijstelling (IBOI) van het ministerie van Financiën.
In bestuurlijke afspraken herijking HWBP is afgesproken in 2030 de financieringsafspraken te bezien. Een besluit over eventuele aanvullende financiering kan dan genomen worden. Tot dat moment wordt de tijd benut om de opgave verder uit te harden en de programmasturing te verbeteren.

Vraag lid Grinwis: Kan gegarandeerd worden dat de flexibiliteit van de kasruimte van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) blijft bestaan?
De afspraken zijn onveranderd. Vanaf de start van het HWBP is afgesproken dat het Rijk kasschuiven faciliteert, mits hiervoor ruimte is binnen de rijksbegroting. Tot op heden bleek dit altijd mogelijk, o.a. door de onderuitputting op de begroting. Dit jaar is aangegeven dat dit geen gegeven is en dat we uiteindelijk gebonden zijn aan kaders van de Rijksbegroting. Besluitvorming over eventuele kasschuiven vindt plaats bij de Voorjaarsnota. Ik heb hierover al contact gehad met de voorzitter van de Unie van Waterschappen en afgesproken dat we zorgvuldig en zo nodig per project willen gaan bekijken wat de (knellende) impact is van de kaders van de Rijksbegroting op de programmering van het HWBP. Ik heb uitgesproken dat onze inzet onverkort blijft alles zo veel als mogelijk conform de gewenste programmering uit te willen voeren.

Vraag lid Grinwis: Kan Rijkswaterstaat meewerken aan de innovatieve proeftuin Brouwersbaai; een initiatief van regionale overheden dat inzet op suppletie in combinatie met natuurlijke maatregelen om daarmee de behoefte aan toekomstige zandsuppleties structureel te verminderen?

Vanuit het perspectief van recreatie en toerisme is het begrijpelijk dat regionale partijen aandacht vragen voor het steeds verder eroderende strand van de Brouwersdam. Voor de waterveiligheid bestaat echter geen noodzaak voor een proeftuin bij de Brouwersdam. Verder is nog niet duidelijk of deze proeftuin relevante kennis gaat opleveren.
Rijkswaterstaat zal beschikbare onderzoeken aanleveren die relevant zijn voor het initiatief zodat daarmee bij de verdere invulling rekening kan worden gehouden. En daarnaast is Rijkswaterstaat bevoegd gezag voor een eventuele watervergunning. Hiervoor geldt dat deze zal moeten voldoen aan geldende wet- en regelgeving waaronder die voor waterveiligheid en N2000.

7. Drinkwater

Vraag lid Bromet: Kan de minister de vijf sporen die hij voor zich ziet in de drinkwaterstrategie alvast enige inkleuring geven? En op welke punten verwacht hij dat er snel concrete stappen gezet kunnen worden?
Ik kom voor de zomer met de Toekomstagenda drinkwater. Daarmee geef ik invulling aan de motie van de leden Bromet en Boelsma-Hoekstra. In de Toekomstagenda worden de hoofdlijnen uitgewerkt van het ontwerp Nationaal Waterprogramma (NWP) dat naar verwachting eind december ter inzage gaat. Daarbij ga ik uit van 5 sporen: 1. voldoende drinkwater, 2. goede kwaliteit drinkwater, 3. Bewust en zuinig drinkwatergebruik, 4. Toekomstbestendige drinkwatersector en 5. (Inter) nationale wet- en regelgeving drinkwater. Alle trajecten die ik al heb opgestart, zoals o.a. het Actieprogramma beschikbaarheid drinkwater, het Nationaal Plan van Aanpak drinkwaterbesparing en het wetsvoorstel borging financiële gezondheid drinkwaterbedrijven krijgen een plek in die sporen. Daarnaast neem ik daarin ook trajecten op die voor de langere termijn nodig zijn om goed drinkwater beschikbaar te houden voor Nederland.

Vraag lid Bromet: In het zogenoemde Addendum van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing zijn afspraken gemaakt. Hoe staat het met de uitvoering hiervan? Graag een update van de minister.
De uitvoering van de afspraken uit Nationaal Plan van Aanpak drinkwaterbesparing en het addendum is in volle gang. Zo hebben we onlangs een succesvolle campagne achter de rug en ben ik bezig met verbreding en verhoging van de MIA/Vamil-regeling voor waterbesparende investeringen bij bedrijven. Jaarlijks bespreek ik de voortgang met alle betrokken partijen. In juli ligt de volgende voortgangsrapportage in het Bestuurlijk Overleg Water. De uitvoering ligt op dit moment grotendeels op schema.

Vraag lid Schutz: Hoe houdt u de drinkwaterbedrijven scherp op doelmatigheid?
In de Drinkwaterwet is bepaald dat drinkwaterbedrijven de taak en verplichting hebben om een duurzame en doelmatige openbare drinkwatervoorziening in stand te houden. De Inspectie Leefomgeving en Transport houdt daar toezicht op, onder andere via de jaarlijkse toetsing van de drinkwatertarieven met advies van de Autoriteit Consument en Markt.

Vraag lid Schutz: Hoe staat het nu met het onderzoek naar de leveringszekerheid van drinkwater voor bedrijven die het voor hun productieproces nodig hebben? De VVD wacht hier al zolang op.
Hierover is een motie van het lid Goudzwaard aangenomen die vraagt hier uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 op terug te komen. Dit zal ik doen.
In de Drinkwaterwet is bepaald dat drinkwaterbedrijven de taak en verplichting hebben om een duurzame en doelmatige openbare drinkwatervoorziening in stand te houden. De Inspectie Leefomgeving en Transport houdt daar toezicht op, onder andere via de

jaarlijkse toetsing van de drinkwatertarieven met advies van de Autoriteit Consument en Markt.

Vraag lid Grinwis: Wat wordt de inzet van de minister om grijswater, circulair watergebruik in huishoudens mogelijk te maken via het Drinkwaterbesluit?
In reactie op de motie van de heer Grinwis hierover heb ik aangegeven dat grijswatergebruik in het huishouden een optie is als dat veilig en verantwoord kan. Ik heb het RIVM daarom opdracht gegeven om de randvoorwaarden daarvoor te bepalen, zoals het vaststellen van kwaliteitseisen voor huishoudwater. Er is inmiddels samen met de Bouwtafel Waterzuinige Wijken (u kent ze wel van het Manifest van afgelopen juni) een overzicht gemaakt van voorbeeldwijken waar onderzocht kan worden wat wel en niet werkt. Zoals toegezegd geef ik begin volgend jaar de kamer een update.

8. Overig

Vraag lid Bromet: Kan de minister duidelijkheid geven over hoe de maatregelen uit de klimaatplannen worden gefinancierd? Wordt het Deltafonds ook opengesteld voor de BES-eilanden?
Bij de herprioritering van het Deltafonds is 100 miljoen euro gereserveerd voor klimaatadaptatie in Europees en Caribisch Nederland. Aangezien de BES-eilanden op dit moment buiten de scope van het Deltafonds vallen, is een wetswijziging nodig voor dat deel van de middelen. Inmiddels zijn de voorbereidingen daarvoor in gang gezet. Daarnaast verkent het kabinet momenteel hoe de financiering voor de bescherming van de BES eilanden structureel kan worden geborgd.

Vraag lid Bromet: Welke ondersteuning krijgen de eilanden concreet? En welke maatregelen (afvalwater, bescherming koraal) worden concreet als eerst genomen?
De maatregelen zullen worden geprioriteerd op basis van de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) (die eind dit jaar de kamer zal worden gestuurd), de eilandelijke klimaatplannen, en onderzoeken zoals het monitoringsprogramma voor zeewaterkwaliteit in Caribisch Nederland. Op dit moment krijgen de BES-eilanden al ondersteuning om hun klimaatplannen uit te werken tot concrete projecten. Zo zal Saba aan de slag gaan met regenwaterbeheer, gaat Sint-Eustatius een masterplan opstellen voor een klimaatbestendig Lower Town Korte, en zal Bonaire een prioriteringsslag maken op basis van hun klimaatplan. Daarnaast zijn er mogelijke afvalwatermaatregelen geïnventariseerd.

Vraag lid Bromet: Vraag: wil de minister met verzekeraars in beeld brengen wat extreem weer betekent voor burgers en bedrijven?
Er is al veel informatie beschikbaar over de huidige en toekomstige gevolgen van extreem weer:

- De Klimaateffectatlas geeft informatie over risico’s voor wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen;
- Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft de toekomstige risico's voor 15 sectoren in kaart gebracht (maart 2026);
- Er is een portal voor de verzekeraars, zodat zij de klimaatinformatie kunnen meenemen, en hun klanten informeren;
- Er wordt vanuit IenW informatie verstrekt via het programma Leven met Water en de Waterwijzer (hoe hoog komt het water bij jou woning/bedrijfspand);

- Het KNMI waarschuwt sinds kort op regionaal en lokaal niveau, in plaats van per provincie.

Daarnaast werk ik al enige tijd samen met de financiële sector (banken, verzekeraars en pensioenfondsen). Veel schade door extreem weer in Nederland is overigens gewoon verzekerd, zoals schade door regenval.

Vraag lid Bromet: Is de minister het eens met de constatering dat Rijkswaterstaat en de Waterschappen voldoende ondersteund moeten worden bij de bescherming tegen cyberaanvallen? En dat financiële belemmeringen dat niet in de weg mogen staan?
Het is inderdaad belangrijk dat Rijkswaterstaat en de waterschappen weerbaar zijn. De Cyberbeveiligingswet die op 15 augustus 2026 in werking is getreden ziet op het verhogen van onze digitale weerbaarheid. Rijkswaterstaat en de Waterschappen vallen onder deze wet. Daarom worden gesprekken gevoerd over de weerbaarheid van de sector en hoe deze te versterken. Naast wettelijke ondersteuning worden Rijkswaterstaat en de Waterschappen bijgestaan in de vorm van bijvoorbeeld richtsnoeren of handreikingen over dreigingen voor deze sector. Dat laat onverlet dat bedrijven en organisaties primair aan zet zijn om de eigen digitale weerbaarheid te verhogen.

Vraag lid Bromet: Maakt u zich ook zorgen om de ongelijkheid bij hitte in steden en dorpen en welke mogelijkheden ziet u om gemeenten te ondersteunen bij het terugdringen van deze ongelijkheid?
Hitte kan inderdaad een grotere impact hebben op specifieke locaties. Door het stedelijk hitte-eilandeffect warmen versteende gebieden extra op. Vooral wijken met een lage sociaaleconomische status zijn vaak meer versteend, en hebben weinig groen. Daarom bevat de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) een gerichte aanpak voor mensen en gebieden die meer nadelige gevolgen van hitte ondervinden. Daarbij is het van belang om meer verkoelingsmogelijkheden te realiseren, bijvoorbeeld door vergroening of het verbeteren van zwemwaterlocaties.

Vraag lid Vellinga-Beemsterboer: Hoe zorgt de minister dat de klimaatplannen, de NAS en de beschikbare Rijksmiddelen samenkomen in één uitvoeringsaanpak voor de eilanden?
Het Rijk zal samen met de eilanden de prioriteiten bepalen. Daarbij vormen de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) en de klimaatplannen van de eilanden de kapstok voor de uitvoeringsaanpak voor de eilanden. De BES-eilanden zullen dit jaar nog ondersteuning krijgen om hun klimaatplannen uit te werken tot concrete projecten. Op basis van deze prioriteiten zullen de beschikbare Rijksmiddelen worden toebedeeld.

Vraag lid Vellings-Beemsterboer: Hoe borgt de minister dat de uitspraak van de rechter in de Klimaatzaak Bonaire daadwerkelijk wordt uitgevoerd en dat noodzakelijke klimaatmaatregelen Bonaire op tijd worden genomen?
De uitspraak van de rechtbank luidt dat er in 2030 een nationaal klimaatadaptatieplan moet zijn dat ook Bonaire beslaat en dat vooruitgang moet zijn geboekt met de implementatie van dit plan. Eind dit jaar komt de Nationale Klimaatadaptatiestrategie met het bijbehorende uitvoeringsprogramma uit, met beide een heel hoofdstuk over Caribisch Nederland. Daarnaast geven de eilandelijke klimaatplannen van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba aan wat nodig is om de BES-eilanden weerbaar te maken voor de gevolgen van klimaatverandering. In 2027 wordt toegewerkt naar concrete projecten.

Vraag lid Schutz: De VVD wil de economie een volwaardige plek geven in het Deltaprogramma. Wil de minister dit samen met de Deltacommissaris uitwerken?
Samen met de Deltacommissaris worden stappen gezet naar meer samenwerking met de economische en financiële sector. We werken samen in de coalitie “Nederland AAA Klimaatbestendig”. Het verdienvermogen van Nederland is immers belangrijk. Water is nodig voor onze economie. En andersom is economie nodig voor de bekostiging van onze wateropgaven. Daarnaast wordt binnen het Deltaprogramma gesproken met bedrijven en de financiële sector over de economische toekomst van Nederland. Dit wordt de komende jaren verder uitgebouwd.

Vraag lid Wiersma: Weging Waterbelang (voormalige watertoets): Oordeel waterschap is niet bindend. Wat heeft een waterschap in handen wanneer het zwaarwegend negatief adviseert maar de gemeente toch wil bouwen. Kan de minister aangeven of hij die positie sterk genoeg vindt?
De positie van de waterbeheerder bij de totstandkoming van een omgevingsplan is op zichzelf sterk genoeg. In de Omgevingswet is de Weging Waterbelang opgenomen: in een omgevingsplan moet expliciet en transparant rekening worden gehouden met de gevolgen voor het beheer van watersystemen. Het Rijk en de decentrale overheden zullen naar verwachting nog deze week een Handreiking Weging Waterbelang vaststellen. Die zal behulpzaam zijn om zorg te dragen voor een goede afweging.

Vraag lid Boelsema-Hoekstra: Vraag: Voor Deltaprogramma moet niet alleen waterwerken maar ook landgebruik en waterbeheer worden aangepast. Mijn vraag is hoe de minister die koers vertaalt naar concrete besluiten. Welke keuzes moeten we nu maken? Wat vraagt dat van de regio's en hoe worden inwoners en ondernemers daarbij betrokken?
De koers van het Deltaprogramma is vertaald naar onder andere de Nota Ruimte. In de Nota Ruimte geeft het kabinet aan dat Water Bodem Sturend het leidend principe is voor de ruimtelijke ordening, dus ook voor het landgebruik in heel Nederland. Wanneer er concrete maatregelen worden genomen zorgt de betreffende overheid voor afstemming met de ondernemers en inwoners in het gebied.

Vraag lid Grinwis: Zou de minister in gesprek met de Nederlandse Vereniging van binnenhavens deze visie op binnenhavens willen verkennen?
Het ministerie zal binnenkort met de Vereniging van Binnenhavens in gesprek gaan. Daarbij zal de visie van de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens worden betrokken. De binnenhavens zijn integraal onderdeel van het multimodale goederenvervoer systeem zoals benoemd in de Beleidsagenda Goederenvervoer en de visie van het Rijk op de binnenhavens is verwerkt in de Havennota 2020-2030. En ook in het kader van de ontwikkeling van het hoofdvaarwegennetwerk krijgen de binnenhavens prominent aandacht. Deze kabinetsinzet geeft al invulling aan een Rijksstrategie voor de regionale havens.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

Vincent Karremans

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/227584